

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101005/B/2013/3684182299

**FINANCOVANIE NEZISKOVÝCH
ORGANIZÁCIÍ S PÔSOBNOSŤOU
V SOCIÁLNEJ OBLASTI**

Bakalárska práca

2013

Mária Mešťánková

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**FINANCOVANIE NEZISKOVÝCH
ORGANIZÁCIÍ S PÔSOBNOSŤOU
V SOCIÁLNEJ OBLASTI**

Bakalárska práca

Študijný program: Ľudské zdroje a sociálny manažment

Študijný odbor: 3.3.1 Národné hospodárstvo

Školiace pracovisko: Katedra sociálneho rozvoja a práce NHF

Vedúci záverečnej práce: Ing. Eva Pongráczová, PhD.

Bratislava 2013

Mária Mešťánková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 15. mája 2013

.....
(podpis študenta)

Pod'akovanie

Ďakujem vedúcej bakalárskej práce Ing. Eve Pongráczovej, PhD. za ochotu vždy pomôcť, za jej čas, ktorý mi venovala a jej cenné pripomienky a postrehy, ktoré mi poskytla pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

ABSTRAKT

MEŠŤÁNKOVÁ, Mária: *Financovanie neziskových organizácií s pôsobnosťou v sociálnej oblasti*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra sociálneho rozvoja a práce. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Eva Pongráczová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2013, 44 s.

Cieľom záverečnej práce je poukázať na spôsob financovania neziskových organizácií s pôsobnosťou v sociálnej oblasti a priblížiť fungovanie neziskových organizácií. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje jeden graf a jednu tabuľku. Prvá kapitola je venovaná charakteristike tretieho sektora. Jeho subjektom a právnym formám, funkciám, špecifickým znakom a rozvoju. Vypracovali sme analýzu súčasného stavu tretieho sektora a vykonali sme komparáciu finančných zdrojov neziskových organizácií pôsobiacich v sociálnej oblasti. V druhej kapitole sme stanovili, čo je hlavným cieľom bakalárskej práce, a teda porovnanie nadobudnutých teoretických poznatkov s porovnaním v praxi. Určili sme aké sú čiastkové ciele, čiže jednotlivé možnosti financovania tretieho sektora a jeho fungovanie. Uviedli sme tu metódy, ktoré sme v práci použili. Ide o analýzu, komparáciu, indukciu a syntézu. Tretia kapitola sa zaoberá všetkými skutočnosťami, ktoré sa týkajú financovania občianskeho združenia Človek v ohrození. Súčasťou tejto kapitoly, je aj momentálne využívanie financií na pomoc ľuďom, prostredníctvom občianskeho združenia Človek v ohrození.

Kľúčové slová: tretí sektor, neziskové organizácie, financovanie neziskových organizácií, fundraising, socialbanking, Človek v ohrození

ABSTRACT

MEŠŤÁNKOVÁ, Mária: *Funding non-profit organizations with competence in the field of social*. - University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy, Department of Social Development and Labour. - Thesis Supervisor: Ing. Eva Pongráczová, PhD. - Bratislava: NHF EU, 2013, (44 p.)

The aim of my thesis is to point out the methods of financing of non-profit organizations with the competence in social field and to introduce the functioning of non-profit organizations. The work is divided into three chapters. It includes one chart and one table. The first chapter is devoted to characteristics of the third sector, its entities and legal forms, functions, development and specific signs. We made an analysis of the current state of the third sector and we compared financial resources of different non-profit organizations operating in the social field. In the second chapter we set the main goal of my thesis, which is the comparison of acquired theoretical knowledge with the practice. We introduced the options of funding of third sector and its functioning as partial objectives of my thesis. We also introduced here the methods we used. These are analysis, comparison, induction and synthesis. The third chapter deals with all the facts related to the financing of the civic association Clovek v ohrozeni. Part of this chapter is devoted to the current use of funds to help people through the association Clovek v ohrozeni. The result of addressing this problem is a space for monitoring the use of financial resources of the organisation Clovek v ohrozeni.

Keywords: third sector, nonprofit organizations, funding of non-profit organizations, fundraising, socialbanking, Clovek v ohrozeni

OBSAH

ÚVOD	2
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	3
1.1 Charakteristika tretieho sektora.....	3
1.2 História tretieho sektora	9
1.3 Financovanie neziskových organizácií pôsobiacich v sociálnej oblasti	13
1.3.1 Fundraising.....	15
1.3.2 Samofinancovanie neziskových organizácií	16
1.3.3 Podnikanie neziskových organizácií	17
1.3.4 Socialbanking	20
2 Cieľ práce, metodiky práce a metódy skúmania	22
3 Výsledky práce a diskusia	23
3.1 Charakteristika občianskeho združenia Človek v ohrození	23
3.2 Financovanie Človek v ohrození.....	24
3.3 Činnosť Človek v ohrození	30
ZÁVER	34
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	36

ÚVOD

V bakalárskej práci sme priblížili, čo je tretí sektor, ako funguje neziskový sektor a spresnili, akým spôsobom financuje svoje aktivity. Veľa ľudí vyjadruje svoju nedôveru neziskovým organizáciám. Nedôverujú tomu, že finančné prostriedky, ktoré poskytujú ako dary, idú skutočne na ten účel na ktorý ich venovali.

Cieľom práce je poukázať na spôsoby, ktorými môžu neziskové organizácie získať finančné prostriedky, aby uspokojovali potreby ľudí, ktorí si tieto potreby nedokážu uspokojovať sami a bez ich pomoci by sa nedokázali „postaviť na nohy“. Chceme tiež touto cestou sprostredkovať bližšie informácie týkajúce sa tretieho sektora.

Úlohou tejto práce je analyzovať činnosť tretieho sektora, poskytnúť informácie o tom ako sa tretí sektor vyvíjal a ako v súčasnosti funguje. Informuje o financovaní, o tom, aké faktory ovplyvňujú finančné riadenie neziskových organizácií a o zdrojoch financovania mimovládnych neziskových organizácií.

Inšpiráciou na spracovanie tejto témy bol pre mňa pocit spraviť užitočnú vec. Sprostredkovať spôsob ako pomáhať ľuďom. Tiež významnú úlohu zohral môj záujem oboznámiť sa s problematikou tretieho sektora, pretože ma táto téma zaujala a v budúcnosti by som sa tejto činnosti rada venovala.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Charakteristika tretieho sektora

Slovenská ekonomika v čase transformácie menej zohľadňovala klasický model dvojsektorovej ekonomiky. Trhový sektor bol pre ekonómov motorom výroby a distribúcie statkov a služieb. Vládny sektor bol prostriedkom na vynucovanie si práva potrebného pre fungovanie trhu, poskytovateľom verejných statkov a ochrancom sociálnej spravodlivosti. Pred transformáciou boli neziskové organizácie na okraji záujmu. Boli len doplnkom vlády, ktorý mal dodávať väčšiu pestrosť a rozmanitosť vládnym programom. Transformáciou sa neziskové organizácie stali významnou súčasťou trhovej ekonomiky a integrálnou časťou jej fungovania. Schopnosť štátnych orgánov plniť úlohy v sociálnych oblastiach bola obmedzená. Postupne neziskový sektor bol duchovnou a ekonomickou silou, významným prvkom stabilnej demokratickej spoločnosti.¹

Poslaním tretieho sektora v demokratickej spoločnosti je poukazovanie na problémy, ktorými sa nemusí zaoberať väčšinová časť populácie. Riešenie týchto problémov je dôležité pre celospoločenské zmeny. Poslanie a funkcie tretieho sektora sú vnímané z rôznych pohľadov. Sociálni antropológovia tvrdia, že najhlavnejšou prednosťou je to, že sú dobrovoľné. Na rozdiel od nedobrovoľných, akými sú napríklad rodina, príbuzenstvo, kasta alebo sociálna trieda. Ekonómovia vnímajú tretí sektor ako inštitucionálnu odpoveď na nedostatky štátu a trhu. Politológovia zdôrazňujú sprostredkovateľskú rolu tretieho sektora medzi štátom a trhom. Neokorporativistické teórie vnímajú tretí sektor ako nárazníkovú zónu medzi štátom a spoločnosťou, ktorá zmierňuje politické napätia a konflikty.²

V treťom sektore je poskytované široké spektrum služieb najmä zdravotníctvo, vzdelávanie a kultúra. V ekonomike Slovenska však služby tretieho sektora v týchto

¹MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

²MIKULEC, D. 2013. Lepší svet. [online]. 2013. Dostupné na internete:<<http://www.lepsisvet.org/text/78/O-problematike/Neziskove-organizacie/Treti-sektor-v-SR-a-poslanie-neziskovych-organizacii>>.

oblastiach predstavujú len doplnkový element. Ich poskytovanie je prioritne štátna záležitosť a tvorí teda obsah verejného sektora, ktorý tieto statky a služby poskytuje prostredníctvom svojich právnych foriem, najmä rozpočtových a príspevkových organizácií.³

Tabuľka č. 1: Porovnanie troch sektorov ekonomiky⁴

	Súkromný sektor	Verejný sektor	Tretí sektor
Právna forma	Živnosť, v.o.s., k.s., s.r.o., a.s.	Rozpočtové a príspevkové organizácie	Nadácia, neinvestičný fond, n.o., občianske združenie
Charakteristický znak	Snaha o maximalizáciu zisku	Požiadavka rovnosti	Použitie zisku len na činnosť organizácie
Zdroje financovania	Príjmy z realizácie produktov a služieb, kapitálový trh	Verejné zdroje	Dotácie z verejných zdrojov, dary
Koordinačný mechanizmus	Konkurencia, hospodárska súťaž	Hierarchia	Kooperácia

Zdroj: BLANKART, CH.B. – GEHRMANN, B. 2006. Der dritte Sektor in der Europäischen Union: Die Daseinvorsorge aus ökonomischer Sicht.

Znaky a charakteristické spoločné črty, ktorými sa vyznačujú neziskové organizácie

Neziskové organizácie majú spoločné nasledovné črty.

- a) Sú formalizované, inštitucionalizované a majú právnu subjektivitu. Zákonné normy sú prísne stanovené, aby sa organizácie vtesnali do zákonom stanovených organizačných noriem. Všetky organizácie musia absolvovať

³BUKOVOVÁ, S. 2012. Financovanie tretieho sektora v SR. Výzvy a perspektívy. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4.

⁴BUKOVOVÁ, S. 2012. Financovanie tretieho sektora v SR. Výzvy a perspektívy. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4.

stanovený registračný proces a v rámci neho predložiť požadované dokumenty registrácie.

- b) Dosahovanie a tvorba zisku nie je ich cieľom, čiže majitelia si nič nedelia. Zisk sa používa v súlade so štatútom organizácie a vracia sa späť do programov súvisiacich s poslaním organizácie.
- c) Statky, ktoré organizácia vyrobí sú obmedzené konkrétnym sortimentom. Vo väčšine prípadov ide o také statky a služby, ktoré sú produkované v prospech ochrany a rozvoja človeka, jeho vzdelávania, zabezpečenia jeho zdravotnej starostlivosti, kultúrneho rozvoja, ako aj o služby zamerané na rozvoj vedy, výskumu, uchovania a distribúcie informácií a iné.
- d) Fungujú na samosprávnom princípe. Sú nezávislé, nekontroluje ich štát, ani inštitúcie stojace mimo nich. Vytvárajú vlastné kontrolné mechanizmy určené organizačnou štruktúrou. Ich finančné operácie kontroluje sponzor. Riadia sa platnými zákonnými normami a predpismi napr. daňovými zákonmi, colnými zákonmi, zákonom o účtovníctve.
- e) V prípade potreby dostávajú príspevky zo štátneho rozpočtu, regionálnych, miestnych či obecných zdrojov hoci sú súkromné, nezávislé a samosprávne.
- f) Podiel dobrovoľníctva je tu vysoký. Častým príjmom do rozpočtu v podobe neplatenej práce sú dary a dobrovoľné príspevky. Na humanitné a charitatívne ciele zabezpečujú zbierky.⁵

Všetky typy neziskových subjektov majú z týchto črt spoločné len niektoré konkrétne z nich. Neziskové subjekty sú právnickými osobami, nezaloženými na účely podnikania. Nie sú založené na účely produkcie zisku a uspokojujú konkrétne potreby pre občanov a komunity. Mohli by byť, ale nemusia byť financované z verejných rozpočtov.⁶

Typovo je každá organizácia zriadená osobitným predpisom, ktorý upravuje najmä účel zriadenia, vznik, zrušenie, zánik, hospodárenie a kontrolu organizácie. Z hľadiska činnosti môžeme tieto organizácie rozdeliť. Môže ísť o organizácie, ktoré zameriavajú svoju činnosť na uspokojovanie potrieb svojich vlastných členov a sú založené na členskej základni (napr. občianske združenia, spolky, zväzy, kluby, politické strany a hnutia, náboženské spoločnosti, združenia, komory a spoločenstvá). Ďalej môže ísť o organizácie,

⁵ MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

⁶ STANEK, V. a kol. 2011. Sociálna politika, teória a prax. Druhé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2011. 342 s. ISBN 978-80-89393-28-2.

ktoré plnia úlohy štátu alebo obce. Zabezpečujú ďalšie verejné funkcie, podliehajú verejnej kontrole a úplne alebo čiastočne závisia od štátneho rozpočtu, či s ním majú nejaké finančné vzťahy. Patria sem rozpočtové a príspevkové organizácie, tiež obce, štátne a neštátne fondy, zdravotné poisťovne, Sociálna poisťovňa a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Napokon ide o organizácie plniace všeobecne prospešné ciele a slúžia všetkým za rovnakých a dopredu známych podmienok. Sú to neštátne organizácie, nadácie, neinvestičné fondy a neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby.“⁷

Rozvoj tretieho sektora

O rozvoj tretieho sektora sa pričínalo minimálne desať dôvodov. Jendým z hlavných aspektov jeho vzniku boli nedostatky štátu a trhu, ktoré tretí sektor dokázal vykompenzovať. Vďaka počítačovej a telekomunikačnej revolúcii sa veľmi rýchlo šíria praktiky typické pre tretí sektor. Nátlak občanov zdola a demokratizácia štátu sa tiež pričínili o rozvoj. Dôležitá tu bola úloha tretieho sektora v sociálnom dialógu s vládou a zamestnávateľmi. Svoj podiel na rozvoji majú aj zahraničné dobrovoľnícke organizácie. Podporou vládnych a medzinárodných agentúr pre rozvojovú pomoc (OECD) sa rozvíjal aj tretí sektor. Tretí sektor podporili aj rôzne ideové prúdy. Mimovládne formácie vznikali, ak štátny či privátny sektor zlyhal, teda toto zlyhanie bolo podporou pre rozvoj tretieho sektora. Svojim neziskovým princípom vzbudzujú väčšiu dôveru. Sú sprostredkovateľom medzi požiadavkami ľudí a štátom.⁸

Funkcie mimovládnych neziskových organizácií

Poznáme desať základných funkcií mimovládnych neziskových organizácií, ktorými sú:

1. formulácia a tlmočníctvo predstáv a požiadaviek občanov,
2. uchovávanie a rozvoj rôznorodosti a plurality,
3. mienkotvorná funkcia mimovládnych neziskových organizácií,
4. snaženie sa o prospech vo veci spoločenskej integrácie,
5. mimovládne neziskové organizácie sú činiteľmi politickej socializácie,

⁷MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

⁸BÚTORA, M. 1998. Čítanka pre neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 1998. 199 s. ISBN 80-967890-5-8.

6. kontrolovanie,
7. poskytovanie služieb a verejných statkov,
8. vytváranie prostredia pre sociálne inovácie a experimenty,
9. prevencia a riešenie konfliktov,
10. umocňovanie množstva spoločenského bohatstva.⁹

„Päť rozdielnych funkcií neziskového sektora a organizácií:

- a) servisná funkcia,
- b) inovačná funkcia,
- c) advokátska funkcia alebo funkcia sociálnej zmeny,
- d) expresívna funkcia alebo funkcia objavovania lídrov,
- e) funkcia budovania komunít alebo demokratizačná funkcia.“¹⁰

Subjekty tretieho sektora

„Právne formy neštátnych neziskových subjektov sú:

- nadácie,
- fyzické osoby poskytujúce sociálne služby nepodnikateľsky,
- občianske združenia,
- združenia právnických osôb,
- združenia bez právnej subjektivity,
- neziskové organizácie, poskytujúce všeobecne prospešné služby,
- neinvestičné fondy,
- cirkevné inštitúcie,
- obce a mestá,
- obecné a mestské príspevkové a rozpočtové organizácie,
- živnostníci,
- podnikateľské subjekty podľa Obchodného zákonníka,
- neštátne subjekty poskytujúce služby podľa Zákona č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti,
- neštátne subjekty založené podľa osobitných predpisov.“¹¹

⁹BÚTORA, M. 1998. Čítanka pre neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 1998. 199 s. ISBN 80-967890-5-8.

¹⁰MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

Neštátnymi subjektmi, poskytujúcimi sociálne služby na území Slovenskej republiky, sú vnímané občianske združenia, cirkevné organizácie, organizácie SČK, obecné a mestské úrady a čiastočne aj podnikateľské subjekty.

Činnosť týchto subjektov je smerovaná hlavne pre seniorov ako aj pre zdravotne postihnutých a neposlednom rade aj sociálne odkázaných občanov. Ťažiskom ich činnosti je najmä poskytovanie ambulantných služieb,¹² a týmito službami rozumieme základnú opatrovateľskú službu, sociálne poradenstvo a organizovanie spoločného stravovania.¹³

Právne formy tretieho sektora

V našom právnom systéme poznáme štyri právne formy mimovládnych organizácií. Právne formy neziskových organizácií sú nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecné prospešné služby a občianske združenia.

Združením finančných prostriedkov, vecných prostriedkov, cenných papierov a ďalších peniazmi oceníteľných hodnôt, ktoré sú určené zriaďovateľovi na plnenie všeobecne prospešného účelu je nadácia. Jej zriaďovanie súvisí s úmyselným rozvojom duchovných hodnôt, tiež s realizáciou a ochranou práv ľudí alebo iných humanitných cieľov. Ďalej súvisí s ochranou a tvorbou životného prostredia, so zachovaním prírodných a kultúrnych hodnôt na podporu zdravia a vzdelávania.¹⁴

Neinvestičný fond je neziskovou právnickou osobou. Právne ho vymedzuje zákon o neinvestičných fondoch. Vlastní peňažné prostriedky na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca a skupinu osôb. Osoby, ktorým pomáha sú v života nebezpečnom stave alebo postihnutí živelnou pohromou.

Nezisková organizácia je právnickou osobou. Poskytuje všeobecne prospešné služby za vopred daných a pre všetkých užívateľov nezmenených a rovnakých podmienok. Jej zisk sa nemôže použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov a jej zamestnancov.

¹¹STANEK, V. a kol. 2011. Sociálna politika, teória a prax. Druhé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2011. 342 s. ISBN 978-80-89393-28-2.

¹²DUDOVÁ, I. 2002. Systém sociálnej práce. Vysokoškolské učebné texty. Bratislava: EKONÓM, 2002. 183 s. ISBN 8022514713

¹³STANEK, V. a kol. 2011. Sociálna politika, teória a prax. Druhé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2011. 342 s. ISBN 978-80-89393-28-2.

¹⁴MYDLÍKOVÁ, E. 1999. Letom svetom do sociálnej práce v treťom sektore. Bratislava: SAIA – SCTS, 1999. 56 s.

Zisk sa v celom rozsahu musí použiť na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb.¹⁵ Zákon umožňuje fyzickej osobe, právnickej osobe či štátu, založiť neziskovú organizáciu. Zakladá sa zakladacou listinou, ktorá musí byť podpísaná všetkými zakladateľmi organizácie. Nezisková organizácia vzniká dňom, keď rozhodnutie obvodného úradu v sídle kraja o registrácii nadobudlo právoplatnosť. Zdravotná starostlivosť, sociálna pomoc a humanitárna starostlivosť sú len príkladom zo všeobecne prospešných služieb, ktoré nezisková organizácia zabezpečuje.¹⁶

Výsledkom združovania občanov je občianske združenie. Ide o organizáciu, ktorá je právnickou osobou, nie je politickou stranou, politickým hnutím, podnikom, organizáciou na zabezpečenie riadneho výkonu určitých povolaní. Nie je ani cirkvou, náboženským spoločenstvom, odborovou organizáciou alebo štátnym orgánom. Ako označenia zákon uvádza spolok, spoločnosť, zväz, hnutie či klub. Združenie má svoje poslanie a stanovy. Register občianskych združení vedie Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Občania na Slovensku majú právo zakladať občianske združenia. Na Slovensku sa nesmú zakladať iba občianske združenia s cieľom obmedzovať práva iných osôb alebo ozbrojené občianske združenia.¹⁷

1.2 História tretieho sektora

Neziskový sektor má na Slovensku bohatú históriu. Legislatívne bol dotvorený v roku 1997. Výrazné sociálne, ekonomické a politické zmeny, ktorými spoločnosť prešla vplývali na vývoj tohto sektora. Na Slovensku bol rozvoj poznamenaný všetkými podstatnými sociálnymi, politickými a ekonomickými zmenami, ktoré zaznamenávame v krajinách Európy. Slovensko prežilo v minulom storočí parlamentnú demokraciu s kapitalistickou ekonomikou, autoritársky až fašistický režim počas druhej svetovej vojny, ako aj povstanie proti nemu, a napokon všetky varianty socializmu. Až do konca 1. svetovej vojny, bolo Slovensko súčasťou uhorského kráľovstva a už v danom období sme zaznamenali prvú spolkovú činnosť. Počiatočnými iniciátormi vzniku spolkov, bratstiev, vedeckých spoločností boli ľudia pôsobiaci v cirkvi, misijných mníšskych rádoch,

¹⁵Ministerstvo vnútra SR, 1997. Neziskové organizácie a neinvestičné fondy. [online]. 1997, [cit. 2013]. Dostupné na internete: < <http://mic.iom.sk/sk/socialne-veci/zdruzovanie/50-neziskove-organizacie-a-neinvesticne-fondy-na-slovensku.html>>.

¹⁶Ministerstvo vnútra SR, 1997. Platná legislatíva. [online]. 1997. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?neziskove-organizacie-poskytuje-vseobecne-prospesne-sluzby>>.

¹⁷Wikipédia, 2013. Občianske združenie. [online]. 2013, [cit. 2013.04.06]. Dostupné na internete: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Občianske_združenie>.

panovníci, kniežatá a neskôr mešťania a remeselníci, ktorí boli uzavretí do týchto spoločenstiev podľa vlastných stanov.

Zmena nastala v 19. storočí, keď sa všetci občania mali možnosť podieľať na spoločenskom, ekonomickom i politickom živote. V roku 1875 uhorská vláda označila spolkové právo za jedno z najdrahocenejších práv občanov. Spolky teda mohli zakladať aj ľudia z menej majetných vrstiev, učitelia, ženy a robotníci.

V 19. storočí spolky prebrali a osvojili si osvedčené administratívne procedúry a niektoré ceremónie od cechov a farských úradov. Mali vlastné pravidlá aj podmienky ako budú fungovať. Zmenou oproti cechom bolo otvorené členstvo. Všetky informácie o hospodárení boli verejné. Do tohto obdobia datujeme aj vznik prvých nadácií. Už v stredoveku boli prvé nadácie ale vďaka vplyvu katolíckej cirkvi, ich rozmach nastal až v 18. a 19. storočí.

Vznik nadácie mal dve fázy. Prvá sa týkala prijatia zakladacieho úkonu, ktorým bol súkromnoprávny úkon, fyzickej alebo právnickej osoby. V uhorskom obyčajovom práve sa uplatňovala iba prvá fáza uvedeného postupu. Pri vzniku nadácie sa nevyžadoval súhlas štátu. Od svojho vzniku sa však podriaďovala štátnej kontrole. V rakúskej časti monarchie vznik nadácie schvaľovali krajinské miestodržiteľstvá. Na ich kontrolu neskôr vznikol inštitút štátneho dohľadu nad nadáciami. V rakúskej časti monarchie sa nadácie prevzali do verejnej správy v období panovania Márie Terézie a Jozefa I. Panovníčka nariadila preskripciou zistiť v nemeckých dedičných krajinách počet všetkých dobročinných nadácií zriadených pre chudobných a všetky ich pomery dôkladne preskúmať. Potom sa vyhotovil výkaz všetkých nadácií a ústavov, prešetrený majetok, spôsob jeho užívania, súpis zariadenia a správy všetkých nadácií. Vyhotovením výkazov boli poverené krajinské úrady. Márie Terézia ustanovila vrchný štátny dozor nad všetkými nadáciami. Štátna moc uprednostňovala spolky, ktoré ju svojou činnosťou podporovali.

Po rozpade Rakúsko-Uhorska v r. 1918 sa Slovensko stalo súčasťou Československej republiky. Pre Slovensko to bolo obdobie vzdelávania, kultúrneho a ekonomického rastu. Bol zvýšený nárast spolkov o ktoré prejavovali záujem všetky spoločenské vrstvy obyvateľstva.

Pozitívny a prospešný vývoj Slovenska bol narušený 2. svetovou vojnou a nástupom fašistického režimu. Mnohé spolky boli okamžite alebo postupne zrušené. Nastúpil systém kontroly spoločnosti. Dôkazom sú povinné organizácie Hlinkova mládež a Hlinkova garda.

Po druhej svetovej vojne bolo obnovené Československo. Demokratické pomery netrvali dlho a nastúpil komunizmus. Vzhľadom na politiku, povojnové rozdelenie sveta a silný vplyv Sovietskeho zväzu sa obnovená ČSR začala socialisticky orientovať. Stali sa veľké zásahy do spoločenskej štruktúry. Dôsledkom bolo znárodnenie, pozemková reforma, výmena obyvateľstva, odsun Nemcov a likvidácia živnostníkov. Činnosť spolkov už nebola závislá, ale stala sa súčasťou socialistického spoločenského systému. Nové organizácie boli plne podriadené štátu. Zákonom z roku 1951 boli všetky dobrovoľnícke združenia rozpustené. Pokus o vybudovanie „socializmu s ľudskou tvárou“ v šesťdesiatych rokoch zmietla okupácia Sovietskou armádou. Začal sa neskutočný politický teror obyvateľstva. Štát vyžadoval od občanov angažovanosť v duchu komunistických ideí.

Osemdesiate roky však dožičili obyvateľom zmenu. Vplyv Sovietskeho zväzu sa zmenšoval. V roku 1989 sa zamatovou revolúciou zmenil spoločenský systém na Slovenku a opäť nastala demokracia. Po roku 1989 prešiel tretí sektor piatimi podstatnými fázami rozvoja. Diverzifikáciou, konsolidáciou a profesionalizáciou tretieho sektora, emancipáciou, mobilizáciou a stabilizáciou. V roku 1990 bol prijatý zákon o združovaní občanov a v roku 1996 bol prijatý zákon o nadáciách. Bolo prijatých množstvo zákonov, ktoré upravovali činnosť neziskových organizácií. V roku 1999 bola zriadená Rada vlády pre mimovládne neziskové organizácie ako poradný orgán vlády.

V súčasnosti je neziskový sektor výraznou duchovnou, politickou a ekonomickou silou. Pracuje tu množstvo nadšencov, dobrovoľníkov, silné profesionálne tímy expertov, ktoré vytvárajú alternatívne koncepcie verejnej politiky a pokrývajú mnohé sociálne funkcie, ktoré doteraz vykonával štát. Tento sektor disponuje veľkými hodnotami majetku a vkladmi kapitálu. Jeho cieľom síce nie je tvorba zisku ale usiluje sa o jeho nadobudnutie, ako aj o výkonné a efektívne fungovanie svojej činnosti. Aby neziskové organizácie fungovali správne, manažment musí poznať právnu a ekonomickú stránku fungovania týchto špecifických subjektov.¹⁸

Súčasnosť a budúcnosť tretieho sektora

V súčasnosti o kvalite demokracie vypovedá aj situácia, v akej sa nachádza občianska spoločnosť a tretí sektor. Dôležité je, aká je úroveň občianskej participácie, ako pristupuje štát k tejto agende. Naďalej sa profiluje nový inštitucionálny dizajn, podľa

¹⁸MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

ktorého sa príbuzné problematiky (občianska spoločnosť, ľudské práva, národnostné menšiny, rómske komunity), pôvodne zastrešené na najvyššej úrovni, dostali do kompetencie viacerých ministerstiev.¹⁹

Pojem tretí sektor sa v súčasnosti spája s pojmom globalizácia. Týmto spojením vzniká nová kvalita týchto procesov za posledné desaťročia. Kapitál globálneho charakteru sa v dôsledku technického pokroku stal nezávislým od ľudského kapitálu. Dosahuje ekonomický rast bez potreby rastu zamestnanosti. Má postavenie v spoločnosti, ktoré mu dovoľuje oslobodiť sa spod kontroly národných štátov. Napríklad čo sa týka zdaňovania svojich ziskov.²⁰

V pojme globalizácia je tak obsiahnutá nová kvalita, ktorá sčasti zapríčinila zánik pojmu národná ekonómia pomáhajúca štátu vyrovnávať sociálne rozdiely alebo dispartity regiónov.²¹

Globálna ekonomika má iné regulačné mechanizmy na svetovej úrovni a preto musí kontrolná funkcia pripadnúť na internacionálne, nevládne alebo mimovládne organizácie, ktoré sú organizáciami tretieho sektora.

Dôsledky globalizačného procesu sú viditeľné aj v prejavoch konkurencie medzi svetovými regiónmi, hospodárskymi centrami, malými obcami a to vedie k ekonomickej polarizácii medzi zamestnanými a nezamestnanými, medzi krajinami, ktoré sú a ktoré nie sú súčasťou globalizácie.

Východiskom z tejto situácie bolo, že ľudia hľadajúci spôsoby svojpomoci v dôsledku globalizácie objavili tretí sektor. Tento sa značne líši od tradičných dvoch sektorov. Tretí sektor má dôležité miesto v procese rekonštrukcie krízových regiónov, ktoré trpia nezamestnanosťou a poklesom investičnej činnosti, poklesom úspor vo verejnom sektore a rastom podielu tieňovej ekonomiky na hospodárstve, ktorý vznikol v dôsledku globalizácie. Práve tieňová ekonomika je zdrojom zmyslu spolupatričnosti a zrodu nových foriem solidárnej ekonómie – zrodu tretieho sektora.²²

¹⁹ Inštitút pre verejné otázky. 2012. Martin Bútora hodnotí oblasť Občianska spoločnosť a tretí sektor – IVO Barometer 3/2012.[online]. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 2012. Dostupné na internete: <<http://www.ivo.sk/6889/sk/aktuality/martin-butora-hodnoti-oblast-obcianska-spolocnost-a-treti-sektor-ivo-barometer-3-2012>>.

²⁰BUKOVÁ, S. 2012. Financovanie tretieho sektora v SR. Výzvy a perspektívy. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4.

²¹BIRKHOLZER, K. 2008. Das Dritte System als innovative Kraft: Versuch einer Funktionsbestimmung. Dostupné na internete: <<http://www.praxisphilosophie.de/drittsys.pdf>>

²²BUKOVÁ, S. 2012. Financovanie tretieho sektora v SR. Výzvy a perspektívy. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4.

V budúcnosti budú sociálne potreby ľudí rásť v dvoch oblastiach. Zvýši sa potreba charity a bude rásť aj potreba služieb zameraných na zmenu spoločnosti. Z toho sa dá vydedukovať, že význam tretieho sektora bude stále narastať. Spoločnosť si všimla, že pokusy uspokojovať všetky tieto potreby prostredníctvom štátu do určitej miery zlyhali. Ani v budúcnosti nebude štát a jeho orgány riešiť všetky tieto problémy. Vláda by sa mala presmerovať na koncepčnú činnosť, legislatívny proces a politicky uceliť celú túto oblasť. Nemala by byť jediným činiteľom a manažérom v sociálnej sfére. Na Slovensku existuje územno-geografická pracovná migrácia, a tiež nerovnomernosť ekonomického vývoja v regiónoch. To spôsobuje, že ľudia nebudú zostávať v spoločenskej skupine a kultúre, kde sa narodili a kde majú svoju rodinu. Vláda preto musí vytvoriť legislatívne a iné podmienky pre efektívne fungovanie tretieho sektora.“²³

1.3 Financovanie neziskových organizácií pôsobiacich v sociálnej oblasti

Financovať neziskové organizácie je možné viacerými spôsobmi. My sme zostavili prehľad, akým spôsobom môžu neziskové organizácie získavať finančné prostriedky na zabezpečenie svojej aktívnej činnosti a aký je postup ich financovania.

Zdrojmi financovanie MVO sú verejné zdroje – zahraničné a verejné zdroje – domáce (priama a nepriama forma), súkromné zdroje – nadačné – zahraničné, súkromné zdroje – nadačné – domáce, súkromné zdroje, ktoré majú podnikateľský charakter, individuálne zdroje, samofinancovanie, podnikanie neziskových organizácií.²⁴

„Vo všeobecnosti sa za hlavné kritéria rozdelenia zdrojov financovania považujú:

- a) spôsob nadobudnutia
 - z vlastnej činnosti (interné zdroje),
 - z iného zdroja (externé zdroje),
- b) charakter zdrojov
 - finančné prostriedky (finančné zdroje),
 - vecné dary, čas, informácie, know – how, dobrovoľnícka práca,
- c) pôvod zdrojov

²³STANEK, V. a kol. 2011. Sociálna politika, teória a prax. Druhé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2011. 342 s. ISBN 978-80-89393-28-2.

²⁴FILADELFIOVÁ, J. a kol. 2004. Poznávanie tretieho sektora na Slovensku. 1. vydanie. Bratislava: S.P.A.C.E., 2004. 172 s. ISBN 8088991269

- zo Slovenska (domáce zdroje),
- z iných krajín (zahraničné zdroje),
- d) darujúci subjekt
 - štátna správa a samospráva,
 - spoločnosť, jednotlivci (individuálne zdroje),
 - nadácia, podnikateľský subjekt (súkromné zdroje),
- e) forma príjmu
 - dar, zbierka, dotácia, grant, objednávka, kontrakt, a pod.²⁵

„Existujú značné rozdiely medzi jednotlivými typmi neziskových organizácií v SR. Napriek tomu možno vyselektovať zdroje financovania spoločné pre všetky typy. Sú to:

- dary a príspevky od fyzických alebo právnických osôb,
- doplnková činnosť zahrnutá do štatútu organizácie,
- úroky z peňažných vkladov v bankách,
- dedičstvo,
- organizovanie kultúrnych, vzdelávacích, športových akcií,
- dotácie zo štátneho rozpočtu, obce, prípadne zo štátneho fondu.“

Finančné zdroje niektorých typov neziskových organizácií sú nasledovné. Príjmy z organizovania verejných zbierok, lotérií a iných hier (nadácia, neinvestičný fond). Môže tiež ísť o príjmy z podnikateľskej činnosti (neziskové organizácie poskytujúce všeobecno prospešné služby, občianske združenia). Je tu možnosť zobrať si pôžičky a úvery (neziskové organizácie poskytujúce všeobecno - prospešné služby). Fungujú aj vďaka členským príspevkom v organizáciách, ktoré uskutočňujú svoju činnosť na členskom princípe (občianske združenia). Výnosy z obchodovania s cennými papiermi sú ďalším zdrojom financovania (nadácie). A posledné sú príjmy z užívania majetku štátu alebo obce (nezisková organizácia poskytujúca verejno-prospešné služby).

Zdroje finančných prostriedkov teda môžeme získať od podnikateľských subjektov, z verejných, regionálnych alebo miestnych rozpočtov, od individuálnych darcov, zo zahraničných zdrojov alebo vlastnou podnikateľskou činnosťou, čiže samofinancovaním.²⁶

²⁵FILADELFOVÁ, J. a kol. 2004. Poznávanie tretieho sektora na Slovensku. 1. vydanie. Bratislava: S.P.A.C.E., 2004. 172 s. ISBN 8088991269

²⁶MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

1.3.1 Fundraising

Ide o systematickú činnosť, ktorej výsledkom je získavanie finančných či iných prostriedkov na verejno - prospešnú činnosť pre organizácie alebo jednotlivcov. Organizáciami sú väčšinou nevládne neziskové organizácie, rozpočtové alebo príspevkové organizácie, obce, kraje, cirkev, v niektorých štátoch aj politické strany a samozrejme aj podnikateľské subjekty poskytujúce verejno - prospešné služby. Oslovenými darcami bývajú jednotlivci, firmy, nadácie, štátne úrady, orgány miestnej alebo regionálnej samosprávy a orgány EÚ. V rámci fundraisingu sa dá tiež uskutočniť dobročinná akcia, predávať určité výrobky alebo služby či organizovať kluby, kde členovia pravidelne prispievajú na činnosť podporovanej organizácie.

V širšom slova zmysle, je fundraising o získavaní finančných zdrojov od investorov na akciovom alebo dlhopisovom trhu.

Človek, ktorý sa zaoberá fundraisingom, sa označuje ako fundraiser. Je buď hlavným zamestnancom organizácie alebo externistom.²⁷

Fundraising je dlhodobý proces, kde treba najskôr plánovať a nakoniec zhodnocovať proces. Dôležité pre úspech je vypracovanie samotnej stratégie. Na základe skúseností sa overila trojbodová stratégia.

Najskôr treba vytvoriť pozitívne okolie, určitý verejný profil, pre potencionálneho darcu. Ak sa jedná o dlhodobý projekt, ten si vyžaduje väčšie množstvo finančných zdrojov. Musí si vytvoriť značku, aby sa dostal do povedomia okolia, až vtedy sa dá využiť ako reklamný nástroj na získanie prostriedkov.

Potom je dôležité nájsť pre ideu projektu hlavného sponzora. Ochota zapojiť sa znamená poskytnuté prostriedky, obetovaný čas a neplatenú prácu dobrovoľníkov.

Napokon je dôležitý princíp viaczdrojovosti, čiže nemať len jeden zdroj ale celú škálu zdrojov na financovanie organizácie.

Úspešný je iba kvalitne vypracovaný fundraisingový projekt. Výsledkom je získanie potrebných majetkových ale aj nemajetkových zdrojov na pomoc. Nestačí aby sa niekto mimovoľne zaoberal fundraisingom popri tom čomu sa ešte venuje. Je dôležité aby túto činnosť vykonával iba kvalifikovaný personál.²⁸

²⁷Wikipedia. 2013. Fundraising. [online]. 2013, [cit. 2013-04-29]. Dostupné na internete: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Fundraising>>.

²⁸BUKOVÁ, S. 2012. Financovanie tretieho sektora v SR. Výzvy a perspektívy. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4.

1.3.2 Samofinancovanie neziskových organizácií

V súčasnosti je situácia financovania neziskových organizácií z externých zdrojov komplikovaná, vzhľadom na ústup zahraničných donorov a zhoršujúcu sa situáciu na domácej podnikateľskej sfére. Neziskové organizácie potrebujú zvýšiť svoju finančnú nezávislosť a stabilitu. Tento nástupný smer je úplne prirodzený. Napriek tomu, že na Slovensku dokážu niektoré organizácie pokryť všetky svoje potreby len zo samofinancovania, pre veľkú časť organizácií je samofinancovanie tabuizované a nedôveryhodné. Samofinancovanie by sa malo chápať ako doplnkový zdroj financovania, pomocou ktorého môžu organizácie pokryť svoj rozpočet a nie ako cieľ komercializácie. Podiel verejných výdavkov na financovaní neziskového sektora sa znižuje a zvyšuje sa konkurenčný tlak medzi organizáciami súťažiacimi o podiel na verejných výdavkoch. Kvôli tejto skutočnosti, by mali organizácie uvažovať o samofinancovaní. Nezisková organizácia môže pri samofinancovaní v rámci svojho štatútu a právnej formy hľadať rozličné formy príjmov - členské poplatky, poplatky za služby, predaj výrobkov, využitím majetkových aktív, podnikaním a členstvom v iných podnikateľských subjektoch.

Predpokladom úspešnosti samofinancovania neziskových organizácií je mať ľudí s dostatočným ekonomickým vzdelaním. Zároveň musia mať zodpovedný prístup k poslaniu organizácie, k peniazom a k projektom, pretože grantová kultúra je založená predovšetkým na dôvere. V prípade, že organizácia získala prostriedky riadnym kontraktovým vzťahom, je zaobchádzanie s prostriedkami zodpovednejšie ako keď ich obdrží od donorov. Ďalším predpokladom úspešnosti je profesionalita. Má za úlohu zabezpečiť poslanie, zvládnuť úlohy v oblasti plánovania, financovania, kontroly, rozpočtovania a komunikácie. Odbornosť, presnosť a kvalifikácia sú predpokladmi k správne a úspešne samofinancovaniu. Vzťahy medzi ľuďmi v organizácii a medzi ľuďmi zodpovednými za samofinancovanie organizácie sú taktiež veľmi dôležité pre priaznivý vývoj a priaznivé fungovanie organizácie. Tieto dve skupiny sa navzájom musia k sebe správať ako partneri, ktorí si musia pomáhať a ktorí majú jeden spoločný cieľ. Otvoreným problémom súvisiacim s nastupujúcim trendom samofinancovania v neziskových organizáciách je previazanosť ziskového a neziskového sektora. Neziskové organizácie sa usilujú o utvorenie takých podmienok vo svojich organizáciách, aby mohli efektívne vykonávať ziskové aktivity a súčasne aby nekonali v rozpore so svojím poslaním. Ďalším problémom je identifikácia kritérií, ktoré je potrebné splniť, aby sa dosiahol zisk a rôzne nefinančné výhody. S tým súvisia aj tlaky na zmeny v existujúcej

legislatíve, ktoré možno očakávať. Nemenej významná je potreba hľadať nové finančné zdroje.

Výhody a nevýhody samofinancovania

Výhody samofinancovania sú zvyšovanie finančnej nezávislosti a stability, uskutočnenie kvalitnejšieho plánovania financií, vylepšenie likvidity organizácií, kvalitnejšie rozpočtovanie nákladov, nárast jej sebadôvery, zrealizovanie naplnenia jej poslania a misie poslania, zlepšenie mena organizácie, zabezpečenie si pružnosti pri využití finančných prostriedkov a zvýšenie motivácie donorov.

Nevýhody a limity samofinancovania sú konflikty medzi ziskovým a neziskovým poslaním organizácie, precenenie vlastných podnikateľských schopností, možný vznik straty, obmedzené kapacity pracovníkov a ich profesionality, možnosť preorientovania sa organizácie od svojich pôvodných verejnoprospešných cieľov k tvorbe zisku, nestabilita organizácie pri trhových výkyvoch a nestabilných ekonomických podmienkach, riziko straty dôvery darcov v prípade nedosiahnutia cieľov.

Neziskové organizácie nemajú zaručený úspech v prípade samofinancovania. Všetko záleží od kvalitnej prípravy, správnej tvorby strategického a dlhodobého plánovania, odborného a dobrého riadenia. Organizácia sa musí vysporiadať s tým, že potrebuje mať dobrý marketing, reklamu, finančný plán a rozpočet, správnu výkonnosť, efektivitu, produktivitu a ďalšie skutočnosti potrebné k efektívnemu riadeniu a jej správnej činnosti. Organizácie majú vlastné podporné mechanizmy a osobitný prístup k podnikaniu, teda nepoužívajú metódy a praktiky komerčného prostredia. Neziskové organizácie môžu významne prispieť k vytvoreniu alternatívneho ekonomického modelu spoločenského fungovania.²⁹

1.3.3 Podnikanie neziskových organizácií

Hoci nie sú neziskové organizácie založené kvôli dosahovaniu zisku, napriek tejto skutočnosti sa o to usilujú a vykonávajú činnosť, ktorá je veľmi podobná podnikaniu. Nepodnikajú v pravom zmysle slova.

²⁹MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

Nadácie nemôžu podnikat' s výnimkou prenájmu vlastného majetku. Môžu organizovať verejné zbierky, prevádzkovať lotérie a iné podobné hry alebo organizovať kultúrne, vzdelávacie, spoločenské a športové akcie. Toto všetko nadácia uskutočňuje v prípade, že týmito aktivitami využije vlastný majetok lepšie. Pokiaľ nadácia chce podnikat' v zmysle Obchodného zákonníka a uchádzať sa o získanie živnosti, štát jej to neumožňuje. Nemôže sa zapísať v Obchodnom registri alebo v Živnostenskom registri a nemôže požiadať ani o iné oprávnenie, aby mohla podnikat'. Darca totiž vkladá a poskytuje majetok nadácii nie na to, aby s ním podnikala a vstupovala s ním do rizikového trhového prostredia. Darca chce aby používala dary na účely v súlade so štatútom nadácie. Nadácia sa môže uchádzať o granty, dary a môže mať príjmy z vlastnej činnosti. Zo zákona má umožnené získať finančné zdroje jednorazovou výrobou a predajom rozmanitých upomienkových predmetov, organizovaním športových, kultúrnych, vzdelávacích a iných akcií a vyberať na nich vstupné, výrobou a predajom literatúry orientovanej napr. proti drogám a iným. Tieto činnosti môže vykonávať formou podnikania. Nevyhnutnou podmienkou je, aby tieto činnosti boli v súlade s jej poslaním, misiou a štatútom a aby touto činnosťou lepšie využila svoj majetok.

Neinvestičné fondy rovnako ako nadácie nemôžu podnikat'. Sú taxatívne vymedzené oblasti, na financovanie ktorých sa peňažné prostriedky fondu nesmú použiť vôbec. Tieto oblasti sú činnosti spojené politickými stranami a politickými hnutiami, ako aj financovanie podnikania. Zákonodarca vychádzal z myšlienky, že donor poskytuje prostriedky fondu na účel, na ktorý vznikol, a nie na podnikanie. Ak je darcom fondu fyzická alebo právnická osoba, fond môže tieto prostriedky použiť v zásade na ktorýkoľvek účel, pokiaľ ich darca účelovo neviazal. Možné sú príjmy z verejných zbierok, na usporiadanie ktorých sa fondu udeľuje právo. Môže usporiadať verejnú zbierku na verejno – prospešný účel, aj na individuálne určenú humanitárnu pomoc jednotlivcom alebo skupine osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou. Fond pri organizovaní zbierky musí splniť oznamovaciu povinnosť. Musí byť však známy účel zbierky a aké bude využitie získaných prostriedkov. Verejná zbierka musí byť zverejnená a realizovaná buď zbieracími listinami, predajom predmetov, v cene ktorých je zahrnutý peňažný príspevok, predajom vstupeniek na kultúrne, športové a iné verejné podujatia alebo tiež zriadením a zverejnením účtov v peňažných ústavoch na zaslanie príspevkov a zriadením miest určených na prijímanie príspevkov. Čiže aj fond môže vykonávať činnosť, ktorá je veľmi podobná podnikaniu.

Neziskovým organizáciám poskytujúcim verejno-prospešné služby umožňujú naše právne podmienky podnikat'. Majetok neziskovej organizácie tvoria vklady zakladateľov, príjmy z vlastnej činnosti, pôžičky, úvery a úroky, dary od fyzických a právnických osôb a príjmy z podnikateľskej činnosti. Môže samostatne, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť vykonávať činnosť s cieľom dosiahnuť zisk za predpokladu, že touto činnosťou dosiahne lepšie využitie svojho majetku a zisk z tejto činnosti v celom rozsahu použije na zabezpečenie služieb prospešných pre verejnosť. Na podnikanie si musí organizácia vybaviť živnostenské povolenie. Napriek tomu však zákon taxatívne zakazuje jej účasť na podnikaní iných osôb, uzatvorenie zmluvy o tichom spoločenstve, použitie výnosov z podnikania na osobné účely zakladateľov, členov orgánov neziskovej organizácie a ani jej zamestnancov, použiť prostriedky na financovanie politických strán a politických hnutí ani v prospech kandidáta na volenú funkciu.

Občianske združenia nie sú v našom právnom poriadku ani v praxi zreteľne špecifikované. Môže vykonávať podnikateľskú činnosť na základe živnostenského povolenia. Zákon neurčuje účely, na ktoré sa môže použiť zisk z podnikania. Z uvedeného vyplýva, že záleží na stanovách a na členoch občianskeho združenia, ako zisk z podnikania využijú. Ak môžeme predpokladať vykonávanie činnosti v súlade so svojím štatútom a poslaním daného občianskeho združenia, nemusí sa na túto činnosť vyžadovať podnikateľské oprávnenie bez ohľadu na vzniknutý kladný rozdiel medzi výnosmi a nákladmi. Toto vyvoláva v mnohých ľuďoch myšlienku, že založenie občianskeho združenia je simulácia, ktorá obchádza zákon. Preto je dôležité a nevyhnutné, aby bola legislatíva upresnená a právomoc živnostenských úradov pri kontrole dodržiavania živnostenského zákona posilnená.³⁰

Obmedzenia a výhody podnikania neziskových organizácií

Podnikanie nie je typická činnosť neziskových organizácií. Ak tieto aktivity uskutočňujú, je to preto, že chcú získať dostatočné finančné zdroje na financovanie svojej činnosti. Táto forma získavania financií nie je vhodná pre všetky organizácie. Niektoré musia pre svoju limitovanú profesionálnu a ľudskú kapacitu alebo z dôvodu hodnotových konfliktov vo vnútri organizácie hľadať inú stratégiu financovania. Zisk pri podnikaní sa nedosahuje ľahko ani v komerčnej sfére. Vždy pri podnikaní ide o dlhodobú finančnú

³⁰MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

stratégiu, bez ohľadu na to, kto chce podnikat'. Podnikateľské činnosti neziskovej organizácie sú rizikové, citlivé a zraniteľné no prinášajú jej určitú nezávislosť, stabilitu, flexibilitu a voľnosť dlhodobo plánovať. Takto si zabezpečí pokrytie nákladov na prevádzku projektov, ktoré uskutočňuje v duchu svojho poslania. Neúspech môže spôsobiť krach. Na neziskové organizácie sa vzťahuje zákon o konkurze a vyrovnaní, teda ani tu nie je udelená výnimka štátom. Medzi výhody podnikania možno zaradiť možnosť získať doplnkové príjmy, väčšiu nezávislosť od darcov, získanie praktických skúseností s podnikaním, zlepšenie strategického riadenia, a riadenia efektívnosti a výkonnosti, zvýšenie sebadôvery a podobne.

Prospešnosť podnikania pre jednotlivé organizácie je rôzna. Preto by neziskové organizácie mali začať podnikat', až budú mať dostatočnú morálnu i finančnú podporu.³¹

Faktory ovplyvňujúce finančné riadenie neziskových organizácií sú odchod zahraničných donorov zo Slovenska, podpora zo strany štátu, alebo tiež filantropické správanie.³²

1.3.4 Socialbanking

Socialbanking je jednou z možností financovania činností subjektov tretieho sektora. Hovorí sa mu tiež socialinvestment a ide o označenie súkromných ekonomických aktivít na boj proti chudobe, proti regionálnej diskriminácii a hospodárskemu úpadku.

Ide o opis metód a možností ako vykonávať bankové obchody so zvláštnym dôrazom na sociálne aspekty, aj keď realistické trhové výnosy z investovaného kapitálu je možné dosiahnuť. Rôzne motivované sociálne požiadavky na bankovníctvo, ktoré sú výsledkom politiky, práva, etiky, marketingových požiadaviek, vzťahov s klientmi a výsledkom motivácie zamestnancov, vytvárajú koncept na podnikateľskú realizáciu.

Na označenie socialbankingu sa používajú aj iné odborné termíny. Často sú použité termíny ako developmentbanking, socialinvestment, community banking alebo community reinvestment. Používajú sa v špecifickom kontexte.

Developmentbanking znamená, že popri vlastnej investícii alebo pri poskytnutí úveru sa pokúša banka prevziať bezprostredný vplyv na všetky pravidlá financovania organizácie, ktorej úver poskytla. Jeho využitie je hlavne v chudobných častiach sveta,

³¹MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

³²FILADELFIOVÁ, J. a kol. 2004. Poznávanie tretieho sektora na Slovensku. 1. vydanie. Bratislava: S.P.A.C.E., 2004. 172 s. ISBN 8088991269

predovšetkým v treťom svete, kde sa banky spolupracujú so Svetovou bankou v rámci svojich programov, ktoré sa týkajú malých úverov, pokúšajú vytvoriť podnety na novú orientáciu rozvojovej politiky tým, že podporujú lokálne ekonomiky.

Socialinvestment má svoj pôvod v skúsenostiach z hnutia proti apartheidu, a tiež ekologickej investičnej politiky. Začal sa v anglosaských krajinách v súvislosti s použitím penzijných fondov a nadačného kapitálu kostolov či univerzít, kde sa objavil problém kolektívneho investovania týchto súkromných kapitálov a viedol k vlastným bankovým obchodom.

Socialbanking môžeme prispôbiť európskym zvykom. Všetky finančné služby sa totiž dajú využiť na procesy sociálnej adaptácie a v stredobode pozornosti sú sociálnymi aspektami.

Princípy etického bankovníctva sú najbližšie konceptu socialbankingu v Európe. Je tu otázka zisku, ktorá uvažuje nielen nad ohrozením sociálneho bankovníctva ale uvažuje tiež o centrálnej otázke socialbankingu, pretože táto forma obchodov sa týka hlavne bankovníctva. V prípade, že splní predpoklady prežitia a rastu zadané trhovými štruktúrami, prerastie do socialbankingu.

Znakmi socialbankingu sú špeciálne produkty, ponuky, ktoré poskytuje v dôsledku toho, že ide o sociálne bankovníctvo, ktoré sa integrovalo do univerzálneho bankovníctva a jeho obchodov. Je tu charakteristická spoluúčasť viacerých subjektov. Obchody musia byť presne na želanie a podľa potrieb všetkých zúčastnených strán. Ide o spoluprácu sociálnych bánk, komerčných bánk, súkromných podnikov, verejného sektora a organizácií tretieho sektora. Je dôležitá spolupráca od všetkých zúčastnených strán. Vďaka tomu je možné uskutočniť celkom flexibilné stratégie k potrebám viacerých skupín. Ďalším charakteristickým znakom socialbankingu je regionalita koncepcie sociálneho bankovníctva.

Finanční sprostredkovatelia, či už nadácie alebo družstvá, sa snažia ponúkať špecifické produkty socialbankingu, ktoré závisia od podmienok v jednotlivých krajinách. Tieto produkty sú určené predovšetkým na zakladanie malých podnikov, alebo pomoc fyzickým osobám. Produkty socialbankingu môžeme rozdeliť na jednej strane na bežné účty, poradenské služby, technické ponuky a záruky. Na strane druhej sa jedná o finančné formy ako kontokorentný úver, krátkodobý preklenovací úver, dlhodobé financovanie a iné.³³

³³BUKOVÁ, S. 2012. Financovanie tretieho sektora v SR. Výzvy a perspektívy. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4.

2 Cieľ práce, metodiky práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom bakalárskej práce s názvom „Financovanie neziskových organizácií s pôsobnosťou v sociálnej oblasti“ je porovnanie nadobudnutých teoretických poznatkov financovania neziskových organizácií s pôsobnosťou v sociálnej oblasti s porovnaním v praxi. Chceli sme priblížiť fungovanie neziskových organizácií všeobecne. Aby sme dosiahli hlavný cieľ, stanovili sme si čiastkové ciele.

Za čiastkové ciele bakalárskej práce považujeme:

- a) analyzovať jednotlivé možnosti ako financovať neziskové organizácie pôsobiace v sociálnej oblasti.
- b) priblížiť prostredníctvom jednotlivých charakteristík neziskových organizácií ich fungovanie.

Práca je zameraná na fungovanie neziskového sektora a na to, akými spôsobmi sa v neziskových organizáciách pôsobiacich v sociálnej oblasti môžu financovať ich aktivity.

Informácie o financovaní neziskových organizácií pôsobiacich v sociálnej oblasti sme získali z oficiálnych webových stránok, z odborných prác, z odborného časopisu Rozvojová pomoc, vydávaného Platformou mimovládnych rozvojových organizácií. Opierali sme sa o oficiálne údaje z literatúry. Téma je knižne spracovaná, takže nebol problém s dostupnosťou informácií. Súčasťou práce sú aj graf, tabuľka a dáta o finančných výdavkoch konkrétnej neziskovej organizácie pôsobiacej v sociálnej oblasti Človek v ohrození, za rok 2011.

V práci sme používali metódy analýzy a indukcie. Analyzovali sme súčasný stav neziskových organizácií. Použili sme metódu syntézy, kedy sme sa snažili poukázať na vzájomnú závislosť medzi teóriou a praxou vo financovaní neziskových organizácií s pôsobnosťou v sociálnej oblasti. V práci bola použitá aj metóda komparácie, kde sme porovnali možnosti financovania.

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Charakteristika občianskeho združenia Človek v ohrození

Človek v ohrození je občianske združenie založené v roku 1999, z iniciatívy skupiny slovenských novinárov, ako prejav solidarity s ľuďmi vo vojnu postihnutom Kosove. Spontánna humanitárna reakcia vyústila do potreby založiť organizáciu, ktorá by adresne reagovala na krízové situácie vo svete. Riaditeľkou združenia je Jana Karelová.

Sídlo má v Bratislave. Jeho motto: „Záleží nám na ľuďoch. Záleží nám na svete.“, poukazuje na jeho poslanie. Poslaním je účinne pomáhať ľuďom trpiacim dôsledkami vojnových konfliktov, prírodných katastrof a autoritárskych režimov. Vzdelávacími a osvetovými aktivitami na Slovensku prispieva k tvorbe otvorenej, tolerantnej a solidárnej spoločnosti. Hodnoty, ktoré vyznáva občianske združenie sú úcta k človeku, transparentnosť, profesionalita, adresnosť, efektívnosť a partnerstvo. Kolektív združenia Človek v ohrození rozšíril svoju činnosť. Aktivitami v oblasti ľudských práv a globálneho vzdelávania poukázal na širšie súvislosti humanitárnych a rozvojových tém.

Taktiež toto občianske združenie spolupracuje so slovenskými a zahraničnými partnermi, a tým neustále zvyšuje kvalitu svojej práce.

Táto mimovládna nezisková organizácia zabezpečuje akútne potreby obyvateľov v dôsledku humanitárnej katastrofy doma a vo svete. Zlepšuje kvalitu života ľudí s dlhodobými systematickými riešeniami v krízových oblastiach sveta. Podporuje nezávislých občianskych aktivistov, snaží sa získavať podporu slovenskej verejnosti a zvyšovať povedomie o ľudských právach. Prispieva ku kritickému mysleniu, rešpektovaniu ľudských práv ako aj k potrebe pomáhať ľuďom v ohrození inovatívnymi metódami vzdelávania.

Človek v ohrození organizuje premietania filmov, diskusie, konferencie, výstavy a iné kultúrno-vzdelávacie podujatia zaoberajúce sa globálnymi témami, ľudskými právami a krízovými územiami. Ich najväčším podujatím je Medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet. Každoročne ho navštevuje celkovo 27 000 divákov v Bratislave a ostatných regiónoch Slovenska.

Zaoberá sa humanitárnou pomocou, rozvojovou spoluprácou, podporou ľudských práv, globálnym vzdelávaním.

Pôsobí na Slovensku hlavne v oblasti globálneho vzdelávania a humanitárnej pomoci, v Afrike pôsobí konkrétne v Keni a Južnom Sudáne. Toto občianske združenie sa

nachádza aj v Amerike na Haiti a na Kube. V Ázii je veľa pôsobísk ako Afganistan, Barma, Čína, Gruzínsko, Indonézia, Irán, Libanon, Pakistan, Palestína, Srí Lanka, Severná Kórea. Európa dáva Človeku v ohrození priestor na realizáciu svojich aktivít najmä v Bielorusku, Bosne a Hercegovine, Čečensku, Česku, v Kosove, Moldavsku, Rumunsku, Slovensku, Srbsku a Ukrajine.³⁴

Aktivity Človeka v ohrození môžeme rozdeliť do štyroch skupín. Patrí sem humanitárna pomoc, rozvojová spolupráca, podpora ľudských práv, kde patrí aj Medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet a globálne vzdelávanie na Slovensku.

Majú diverzifikované finančné zdroje na svoje činnosti.

Partneri a podporovatelia

Človek v ohrození je aktívnym členom slovenskej Platformy mimovládnych rozvojových organizácií, zastupujúcej záujmy mimovládnych organizácií v oblasti zahraničnej rozvojovej a humanitárnej pomoci. Prostredníctvom členstva v PMVRO sú súčasťou siete CONCORD, ktorá funguje ako fórum mimovládnych rozvojových organizácií v Európskej únii.

V roku 2007 sa stali partnerskou organizáciou Úradu pre humanitárnu pomoc Európskej komisie ECHO (Humanitarian Aid Office of the European Commission).³⁵

Ich dlhodobí partneri sú: Slovak Aid, European commission, Nadácia Slovenskej sporiteľne, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, National Endowment for democracy.

Ďalej je tu veľké množstvo lokálnych partnerov, ktorí občianske združenie Človek v ohrození podporujú.

3.2 Financovanie Človek v ohrození

Financovanie občianskeho združenia sa zakladá na verejných zdrojoch. V roku 2011 tvorili verejné zdroje 69,6 % z výnosov (napr. Zdroje Európskej komisie, Štátny rozpočet Slovenskej republiky, 2% z dane príjmov).

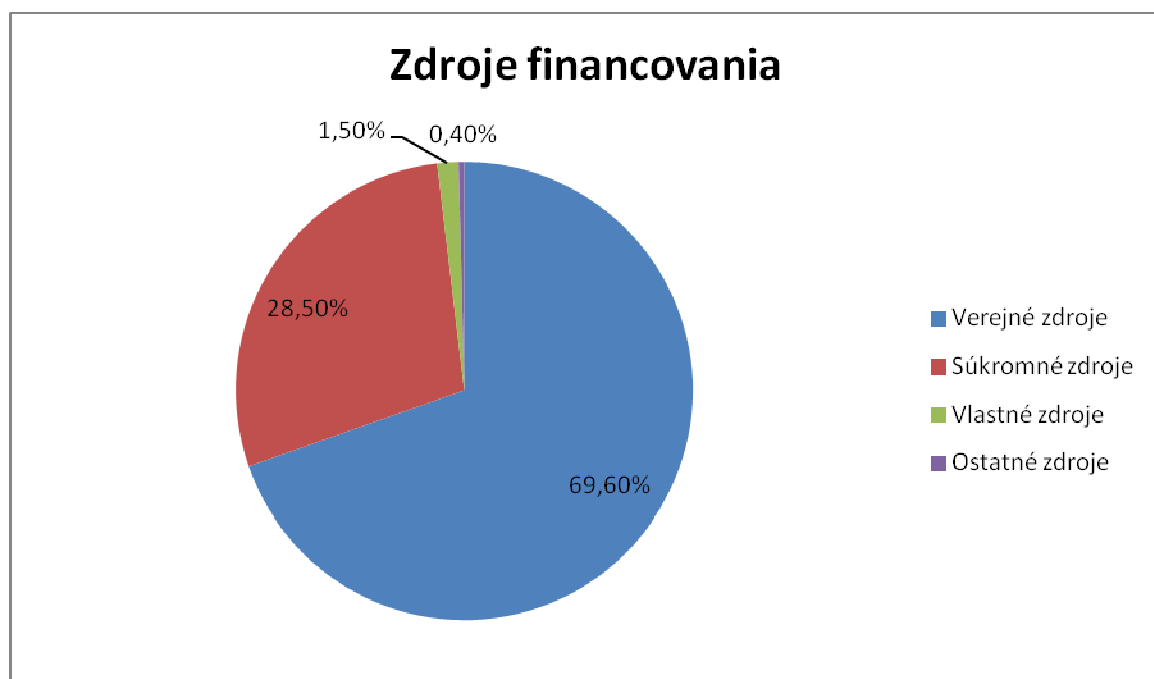
³⁴Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete: <<http://clovekvhrozeni.sk/sk/co-robime>>.

³⁵Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete:<<http://clovekvhrozeni.sk/sk/o-nas/partnerstva>>.

Súkromné zdroje v roku 2011 tvorili 28,5 % z výnosov (napr. firmy, nadácie, veľvyslanectvá, individuálne dary, verejné zbierky a Klub darcov).

Ostatné a vlastné zdroje tvorili v roku 2011 1,9 % z celkových výnosov (napr. úroky, kurz, zisky a pod.).³⁶

Graf č. 1: Prehľad financovania Človeka v ohrození podľa teritória

Zdroj:<http://clovekvhrozeni.sk/sk/o-nas/2-uncategorised/587-prehľad-financovania-podľa-teritória-za-rok-2009>

Občianske združenie Človek v ohrození má naozaj rozmanité zdroje, o čom nie sú žiadne pochybnosti. Okrem toho, že sa venujú organizovaniu rôznych aktivít na získanie financií, napríklad každoročne organizujú festival Jeden svet, tak predávajú aj vlastné výrobky alebo výtvary ľudí zo sociálne slabších pomerov a z chudobných krajín. Môžu si finančne prilepšiť ak im niekto daruje 2 % z daní. Ľudia môžu darovať peniaze vkladom na

³⁶Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete:<<http://clovekvhrozeni.sk/sk/o-nas/2-uncategorised/587-prehľad-financovania-podľa-teritória-za-rok-2009>>.

bankový účet alebo online. Peniaze sa môžu darovať aj prostredníctvom DMS – darcovskej sms. Existuje Klub darcov, čo je významná iniciatíva združenia, ktorá zbližuje ľudí ochotných pravidelne a dlhodobo pomáhať. Združenie má tiež adopčný program Škola namiesto ulice.

Zdroje financovania

A) Medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet

Cena lístka sa pohybuje od dvoch eur do desať eur. Samozrejme ako na každom festivale si tu môžu ľudia zakúpiť permanentku. Členovia Klubu darcov majú permanentky zdarma, ale aj držitelia permanentky si musia vopred vyzdvihnúť lístok na vybranú projekciu.

Tento festival sa koná regionálne. Na Slovensku v roku 2013 sú to vybrané mestá ako Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Bardejov, Čadca, Košice, Levice, Malacky, Martin, Michalovce, Modra, Myjava, Nitra, Poprad, Prešov, Prievidza, Richvald, Rimavská Sobota, Rožňava, Ružomberok, Spišská Nová Ves, Strážky – Spišská Belá, Stropkov, Trebišov, Trstená, Vranov nad Topľou, Zvolen, Žiar nad Hronom, Žilina. Samozrejme ak by mali ďalšie mestá záujem o festival, občianske združenie ho veľmi rado doplní na svoj zoznam.

Festival Jeden svet zahŕňa projekt Premietaj aj ty. Ide o snahu aktívne zapojiť ľudí do diania. Cieľom projektu je, aby čo najviac ľudí malo možnosť zhliadnuť vybrané dokumentárne filmy o zaujímavých témach z medzinárodného filmového festivalu Jeden svet. Ponúkajú možnosť premietat' vybraných 6 filmov z archívu festivalu v domácnostiach, v škole, v práci alebo usporiadať verejnú projekciu vo vašej komunite. Od 9. decembra 2012 ponúkajú v rámci aktivity Premietaj aj ty novú kolekciu filmov, uvedených na tohoročnom festivale.

V rámci projektu Jeden svet ponúkajú tiež možnosť diskusií, koncertov a niečo extra navyše napríklad rozprávanie o Tibete, bubnovačky, workshopy, výstavy a iné.

B) Produkty, ktoré predajom zabezpečujú finančnú pomoc ľudom.

Jedným z projektov Človeka v ohrození, sú aj Človečiny.

ČloveČiny

ČloveČiny majú od decembra 2011 v ponuke tri druhy darov. Je tu zverinec, v ktorom si záujemcovia môžu vybrať medzi sliepkami, zajacmi, ošípanými, ovcami, kozami, alebo včelími úlmi. Takto sa podieľajú darcovia na rozvoji domáceho hospodárstva kenských rodín. V Keni ak nemajú deti vlastnú uniformu a školské pomôcky, nemôžu chodiť do základnej školy. Ľudia zo Slovenska prostredníctvom ČloveČín zabezpečili týmto deťom v Keni pätnásť uniforiem a pätnásť hygienických balíčkov, a vďaka nim môže teraz každý deň chodiť do školy o pätnásť žiakov viac. Päť škôl dostalo ako dar nové umývárne na dažďovú vodu, pretože mať čisté ruky nie je v Keni samozrejmé. Ďalej si ako dary v oblasti ekológie záujemcovia môžu vybrať medzi pieckami na varenie a sadenicami stromčekov. Vďaka darom zo Slovenska rastie v predhorí Mount Keňa už 400 sadeníc pôvodných drevín. Občania Slovenskej republiky pomáhajú týmto spôsobom obnovovať zničené lesy v Keni. Stromy tiež poslúžia znevýhodneným domácnostiam ako oplotenie alebo palivové drevo.

Sedemdesiatosem ročná Tabitha Wanjiru z dedinky Jogoo v Keni už nevládze nosiť drevo z lesa, ktoré spotrebuje pri varení. Napriek tomu, stále vypomáha svojim siedmim deťom s vnúcatami. Tabitha používa piecky, ktoré dostala ako dar. Vďaka týmto pieckam, sa jej znížila spotreba dreva o 40 %. Dve piecky jej venovali slovenskí občania, ktorí ich kúpili v charitatívnom e-shope ČloveČiny spravovanom Človekom v ohrození.³⁷

ČloveČiny pomáhajú dlhú dobu a povzbudzujú vlastnú aktivitu miestnych. Príjemcovia pomoci sa podieľajú na financovaní dopravy, zvierat, postavení chlievov a maštálí, vysadení stromov, či na inštalácii piecok. Projekt ČloveČiny je zameraný na centrálnu Keňu a kenské pobrežie a neskôr občianske združenie plánuje rozšíriť netradičné darovanie aj na ďalšie rozvojové krajiny.³⁸

V praxi ČloveČiny fungujú nasledovne:

1. Na webstránke si kúpite napríklad dve sliecky alebo 200 tehál.
2. Pracovníci Človeka v ohrození kúpia a darujú v Keni 2 sliecky, respektíve nakúpia 200 tehál na stavbu inštitútu v Afganistane.
3. Na určenú adresu, ktorú určuje darca, príde personalizovaný certifikát ku kúpe dvoch reálnych sliepok v Keni, resp. 200 tehál v Afganistane.

³⁷Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete:<<http://cloveciny.sk/>>.

³⁸ BEDNÁROVÁ, E., ZORÁD, L. 2012.ČloveČiny: Dary zo Slovenska tešia aj pomáhajú. In Rozvojová pomoc. Bratislava: Platforma mimovládnych rozvojových organizácií, 2012. s. 2-15.

Takouto formou pomoci pomáha združenie a ľudia trvalo zvyšovať extrémne nízke príjmy, získavať základné vzdelanie, či zachraňovať životné prostredie. Kúpou ČloveČín teda občianske združenie sprostredkúva príspevky ľudí k zvyšovaniu kvality života tam, kde je to najpotrebnejšie.

Najmenej 90% z každej ČloveČiny sa dáva rovno na nákup zvoleného materiálu napr. spĺpok, zajacov, školskej uniformy či piecky na varenie.

Najviac 10% z ceny jednotlivých ČloveČín ide na prevádzkové náklady projektu. Z týchto peňazí hradí Človek v ohrození nasledujúce výdavky:

- náklady na výrobu certifikátov k ČloveČinám,
- správu webstránky,
- verejnú kampaň,
- poplatky za zahraničné bankové prevody a platobné moduly,
- náklady spojené s nákupom a distribúciou materiálu v teréne,
- komunikačné náklady na koordináciu s pracovníkmi v teréne,
- náklady spojené so záverečným vyúčtovaním zbierky.

Výmenné kurzy v rozvojových krajinách sú často veľmi pohyblivé. V prípade, že sa cena konkrétneho materiálu v dôsledku týchto posunov zníži, použije občianske združenie rozdiel medzi plánovanou a skutočnou cenou na nákup ďalšieho materiálu, ktorý potom bude distribuovať prijímateľom v rozvojových krajinách. Tým zabezpečí, že minimálne 90% peňazí bude použitých na priamu pomoc.

Ak sa stane, že ceny materiálu porastú, bude občianske združenie rozdiel kompenzovať na úkor prevádzkových nákladov. Umožní mu to splniť záväzok použiť najmenej 90% z ceny ČloveČín na priamu pomoc. V prípade prudšieho rastu cien materiálu v teréne bude Človek v ohrození nútený prispôbovať ceny ČloveČín tejto skutočnosti.

V rámci pomoci tiež Človek v ohrození predáva výrobky, z ktorých zisk ide priamo ľuďom, čo tieto výrobky produkujú. Teda ľuďom, ktorý potrebujú finančnú pomoc, aby mohli slušne žiť. Ide napríklad o rôzne, maľby, obrázky, náramky, ozdobné predmety, hrnčeky a podobne.

C) 2 % z dane pre Človeka v ohrození, znamenajú podporu a pomoc ľuďom v ohrození

Je to spôsob ďalších príjmov a podpory občianskeho združenia a jeho aktivity. Namiesto toho, aby ľudia odovzdali daň do štátneho rozpočtu, môžu z nej spraviť adresný dar na aktivity organizácie Človeka v ohrození. Dôvod prečo takýmto spôsobom podporiť

práve Človeka v ohrození je, že sa jedná o mimovládnu organizáciu, ktorá pôsobí už štrnásť rokov a pomáha na miestach, ktoré postihla prírodná katastrofa alebo vojnový konflikt.

Doma a vo svete poskytuje humanitárnu pomoc a rozvojovú spoluprácu. Zabezpečuje adekvátnu výživu, vzdelanie, prístrešia a školy.

Na Slovensku zasahoval pri odstraňovaní následkov povodní a zúčastnil sa prác na preventívnych opatreniach.

D) Darované peniaze, príspevky ľubovoľnou sumou online alebo prevodom na bankový účet sú dôležitým príjmom občianskeho združenia. Tieto peniaze Človek v ohrození používa na to, aby zmenil život ľuďom, ktorý to najviac potrebujú. Existuje verejná zbierka s názvom SOS Človek, kde sa darované financie posielajú. Vďaka týmto darom, môže občianske združenie zrealizovať stavbu škôl v Afganistane alebo tiež nadstavbové školy v Afganistane.

Pravidelné dary umožňujú dosiahnuť stabilnejší chod celého združenia, jeho ďalší rozvoj a zlepšovať tak výsledky ich spoločnej práce. S pomocou darcov môžu udržateľne plniť svoju misiu.

E) Adopčný program

Program s názvom Škola namiesto ulice je projektom občianskeho združenia Človek v ohrození. Ide o adopčný program fungujúci od roku 2005. Cez tento projekt darcovia zo Slovenska, pracovné alebo školské kolektívy podporujú vzdelávanie detí z Afganistanu. Tie nechodia do školy ale musia pracovať v uliciach Kábulu. Ročný príspevok na dieťa, ktorý sa odporúča je 330 eur a rodine dieťaťa sú vyplácané pravidelné mesačné platby z uvedeného príspevku. Finančné prostriedky nahrádzajú príjem, ktorý by dieťa získalo prácou na ulici. Tento program sa uskutočňuje v spolupráci občianskeho združenia s afganskou neziskovou organizáciou Aschiana, ktorá sa tejto činnosti venuje od roku 1995. Momentálne je prostredníctvom programu podporovaných 59 žiakov a študentov od sedem do osemnásť rokov.³⁹

F) Spôsob pomoci združeniu nemusí byť len vo forme darov a príjmov. Jednou z foriem pomoci je stať sa dobrovoľníkom Človeka v ohrození. Človek v ohrození niekoľko rokov

³⁹ Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Škola namiesto ulice, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.skolanamiestoulice.sk/o-n%C3%A1s>>.

spolupracuje s dobrovoľníkmi a ich prácu si veľmi cení. Stať sa ich dobrovoľníkom neznamená len pomáhať ale tiež získať prax v mimovládnom sektore, zlepšiť svoje komunikačné schopnosti, oboznámiť sa s globálnymi a rozvojovými zemami, zúčastniť sa zaujímavých akcií, získať drobné benefity ako napríklad lístky na predstavenia, ktoré organizuje združenie, a tiež si môžu dobrovoľníci užívať kolektívneho ducha tohto združenia.

3.3 Činnosť Človek v ohrození

Aktuálne má Človek v ohrození rozpracovaných a už dokončených veľa projektov.

Občianske združenie má za sebou krst novej príručky globálneho vzdelávania. Krstu sa zúčastnila Soňa Časnochová z Ministerstva zahraničných vecí, ktorá v rámci úvodného príhovoru, vyzdvihla nastavenú Národnú stratégiu pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012 až 2016.

Štyri školy, ktoré sa predstavili na konferencii, zažili netradičné študijné metódy, a teda v priebehu osemnástich mesiacov dopĺňovali svoje vyučovacie hodiny o globálne témy ako chudoba, detská práca alebo dodržiavanie ľudských práv vo svete.⁴⁰ Po dobu dvoch rokov slovenské školy rôzneho zamerania pôsobiace v Dolnom Kubíne, Poproči, Hnúšti a v Nitre hľadalo spôsoby začlenenia globálneho vzdelávania do vlastných vzdelávacích programov. Učitelia z týchto škôl prostredníctvom školení a spolupráce s odborníkmi nadobudli nové poznatky a kompetencie, ktoré im s globálnym rozmerom pomáhali. Svoje skúsenosti a vlastné aktivity globálneho vzdelávania zhrnuli v metodickej príručke Modelové školy globálneho vzdelávania.⁴¹ Na workshopoch ukázali, ako prebiehali ich vyučovacie hodiny. Účastníci mali možnosť zažiť hodinu angličtiny s detskou prácou v Číne. Zažili skypovanie so študentami v Bosne a Hercegovine, Nepále, a tiež zistili, ako vnímajú chlieb v rôznych krajinách sveta. Záver konferencie bol v duchu krstu metodickej príručky Modelové školy globálneho vzdelávania. Publikáciu pokrstil

⁴⁰ Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Krstili sme novú príručku globálneho vzdelávania, 2013. Dostupné na internete:< <http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/globalne-vzdelavanie-slovensko/1096-krstili-sme-novu-prirucku-globalneho-vzdelavania>>.

⁴¹ Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Organizujeme konferenciu k projektu Modelové školy globálneho vzdelávania, 2013. Dostupné na internete:< <http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/globalne-vzdelavanie-slovensko/1093-organizujeme-konferenciu-k-projektu-modelove-skoly-globalneho-vzdelavania>>.

profesor Erich Mistrík. Krstil čistou vodou, ktorá je pochopiteľne neodmysliteľná pri globálnych problémoch vo svete.⁴²

Pomoc farmárom

Mesto Aruša v Tanzánii vďaka podpore občianskeho združenia založilo školské kluby mladých farmárov. Človek v ohrození školil učiteľov a obyvateľov Aruše. Momentálne už majú malé záhradky. Vďaka mikrograntu Slovenskej ambasády v Keni sa podarilo občianskemu združeniu na strednej škole Naura vybudovať schému na zadržiavanie dažďovej vody s kapacitou 30 tisíc litrov. Táto voda môže farmárom poslúžiť na dopestovanie zeleniny a obilniny, aj keď je obdobie sucha. Sucho bol dôvod, ktorý ich odrádzal od pestovania, pretože voda z verejných zdrojov je príliš cenná. Klub farmárov na strednej škole má momentálne 20 členov a počet členov sa zvyšuje s prichádzajúcimi úspechmi v pestovaní. Čo si študenti dopestovali, to si môžu zobrať domov. Je to motivácia aj pre ich rodičov, aby investovali do vzdelania svojich detí a videli, že táto investícia nie je zbytočná.⁴³

Afgánsko sa rozrástlo o nové ovce a jahniatka

V roku 2012 v máji občianske združenie distribuovalo ovce a mladé jahniatka 27 ženám z Noarallamu. Tieto ženy sa najskôr zúčastňovali kurzov, ktoré sa týkali chovu oviec. Raz týždenne ovce navštevoval veterinár. Ženy sa zúčastňovali aj kurzu gramotnosti, čo bolo podmienkou.

Koncom februára 2013 sa narodilo 8 jahniatok. Nepochybne budú pribúdať ďalšie. Ženy vyrábajú mliečne výrobky a pasterizujú vlastné mlieko, vyrábajú jogurty a populárny tradičný kurut.

Kurzy chovu oviec sa realizujú aby rozvíjali vidiecke komunity. Vytvárajú pracovné príležitosti pre obyvateľov a znižujú chudobu. Výrobky ako ovčie mlieko a mäso zlepšujú a spestrujú stravu domácností a zabezpečujú rodinám drobný príjem. Projekt je uskutočňovaný občianskym združením vďaka finančnej podpore SlovakAid. Tento projekt

⁴² Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Krstili sme novú príručku globálneho vzdelávania, 2013. Dostupné na internete:< <http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/globalne-vzdelavanie-slovensko/1096-krstili-sme-novu-prirucku-globalneho-vzdelavania>>.

⁴³ Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Mladým farmárom pomáhame už aj v Tanzánii, 2013. Dostupné na internete:< <http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/spravy/aktualne/1095-mladym-farmarom-pomahame-uz-aj-v-tanzanii>>.

realizuje Človek v ohrození v spolupráci s organizáciou Afghan Women Resource Center.⁴⁴

V Keni sa konali voľby

Občianske združenie Človek v ohrození venovalo svoju pozornosť aj politickej situácii v Keni. Aby boli aj ľudia na Slovensku informovaní o dianí v Keni, rozhodlo sa združenie informovať novinárov o tom, aké projekty Človek v ohrození v Keni realizuje, čomu sa venujú ich terénni pracovníci, o miestach ich pôsobenia a o momentálnych predvolebných náladách Kenanov. Lokálny spolupracovník združenia Hanington uverejnil svoju zvukovú nahrávku novinárom, kde spresnil vlastný postoj k celej predvolebnej situácii.

„Prezidentskí kandidáti budú svoje spory riešiť súdnou cestou. Predtým, sa spory riešili na ulici, takže už tu môžeme vidieť pokrok. Je tu vidieť rozdiel medzi rokom 2007 a rokom 2012. Zaviedlo sa veľa mierových opatrení.“ povedal Hannington.

Pracovníčka občianskeho združenia poskytla novinárom informáciu o situácii v Keni. Uviedla, že situácia je pokojná a médiá vyzývajú ľudí k mierovému priebehu volieb.

Na neformálnych raňajkách získali novinári unikátne fotografie, zvukové a videové nahrávky lokálnych ľudí s ich postrehmi o predvolebnej situácii a ich volebných preferenciách. Bez aktívneho prístupu občianskeho združenia, by bolo oveľa ťažšie nájsť potrebné informácie pre slovenských novinárov. Aj vďaka aktivitám združenia môžu slovenskí občania sledovať situáciu v zahraničí (ako napríklad v Keni). Do obdobia vymenovania kenského prezidenta, Človek v ohrození informoval o situácii a dianí v Keni novinárov, a tým aj slovenskú verejnosť.⁴⁵

⁴⁴ Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Jahniatka ohlásili jar v afganskom Noarallame , 2013. Dostupné na internete:< <http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/afganistan-roz/1086-jahniatka-ohlasili-jar-v-afganskom-noarallame>>.

⁴⁵ Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Informovali sme novinárov o nadchádzajúcich voľbách v Keni, 2013. Dostupné na internete:< <http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/spravy/aktualne/254-novinky/1078-informovali-sme-novinarov-o-nadchadzajucich-volbach-v-keni>>.

Občianske zruženie a CEDRON

CEDRON, teda Central European Development and Relief Organisations Network je sieťou stredoeurópskych organizácií so sídlom v strednej Európe. Úspešne má za sebou prvý rok. Tento úspech si pripomenulo na stretnutí v Prahe, ktoré finančne podporil Vyšehradský fond. CEDRON-u sa podarilo naštartovať päť projektov v Afrike, Afganistane a Európe za rok 2012. Medzi zakladajúcich členov patrí aj občianske združenie Človek v ohrození. Občianske združenie spolu so šiestimi mimovládnymi organizáciami z Českej republiky, Poľska, Maďarska, Slovinska a Rakúska zlepšujú efektívnu humanitárnu pomoc a rozvojovú spoluprácu.

V najnovšom projekte sa pod vedením CEDRON-u organizácia spolu s Českou Charitou zameria na sedem vidieckych komunít v provincii Faryab v Afganistane, ktoré často ohrozujú záplavy a sucho. Kvôli uvedeným problémom sa zhoršuje produkcia potravín a znižuje sa potravinová sebestačnosť obyvateľov. Z tohto dôvodu sa zameria na výstavbu funkčných protipovodňových opatrení a rekonštrukciu zavlažovacích systémov.

Projekt je len jedným zo spoločných aktivít CEDRON-u. Prepájaním svojich aktivít si jednotlivé humanitárne a rozvojové organizácie zabezpečujú účinnejšie pôsobenie v oblasti humanitárnej pomoci a rozvojovej spolupráce. Zefektívňuje sa tak pomoc komunitám či jedincom v cieľových krajinách.

Zlepšenie spolupráce neziskových organizácií vedie k súdržnosti, lepšiemu koordinovaniu a účinnejšiemu poskytovaniu pomoci v rozvojových krajinách. Členskými organizáciami sú okrem Človeka v ohrození aj Česká Charita, Polish Humanitarian Action, Hungarian Baptist Aid, SONNE International z Rakúska, Zavod Krog a IRD zo Slovinska.⁴⁶

⁴⁶ Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: CEDRON sa dohodol o spolupráci na rok 2013, 2013. Dostupné na internete:< <http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/spravy/aktualne/1094-cedron-sa-dohodol-o-spolupraci-na-rok-2013>>.

ZÁVER

Cieľom práce bolo poukázať na spôsoby, ktorými môžu neziskové organizácie získať finančné prostriedky, aby uspokojovali potreby ľudí, ktorí si tieto potreby nedokážu uspokojovať sami. Tiež bolo cieľom sprostredkovať informácie, ktoré sa týkajú neziskových organizácií s pôsobnosťou v sociálnej oblasti.

Ako sme uviedli v bakalárskej práci, existuje mnoho možností financovania. Potvrdzujú to aj spôsoby, akými sa financuje občianske združenie Človek v ohrození. Toto občianske združenie získava peňažné prostriedky vďaka organizovaniu kultúrnych, vzdelávacích akcií, robí verejné zbierky, či už osobne v uliciach, alebo prostredníctvom internetu. Využíva možnosť financovania vďaka 2 % z daní od darcov. Predáva predmety rôzneho charakteru, produkované ľuďmi, ktorým potom poskytuje pomoc. Podporu pre toto občianske združenie tiež predstavujú dobrovoľníci, ochotní pomáhať a podieľať sa na aktivitách Človeka v ohrození. Človek v ohrození využíva možnosti podnikania, kde zisk používa na humanitárnu pomoc. Vďaka profesionálnej organizácii a odbornosti manažmentu sa tomuto združeniu darí, aj pri realizácii samofinancovania. Vzhľadom na spôsob nadobudnutia finančných zdrojov, využíva Človek v ohrození interné aj externé zdroje. Pomoc občianskeho združenia má charakter finančných zdrojov ako aj vecných darov, obetovaného času, informácií, know – how a dobrovoľníckej práce. Človek v ohrození využíva aj dotácie zo štátneho rozpočtu, obce, prípadne zo štátneho fondu.

V bakalárskej práci sme uviedli, že občianske združenie je výsledkom združenia občanov. Zákon výslovne uvádza ako príklady označenia občianskeho združenia spolok, spoločnosť, zväz, hnutie alebo klub. Občianske združenie Človek v ohrození má svoje poslanie a stanovy. Je zaregistrované na Ministerstve vnútra SR. Jeho poslaním je účinne pomáhať ľuďom trpiacim dôsledkami vojnových konfliktov, prírodných katastrof a autoritárskych režimov. Vzdelávacími a osvetovými aktivitami na Slovensku prispieva k budovaniu otvorenej, tolerantnej a solidárnej spoločnosti.

Čo sa týka podnikania občianskeho združenia, nie je v našom právnom poriadku zreteľne špecifikované. Z uvedeného vyplýva, že záleží na stanovách a na členoch občianskeho združenia, ako zisk z podnikania využijú. Toto vyvoláva v mnohých ľuďoch myšlienku, že založenie občianskeho združenia je simulácia, ktorá obchádza zákon.

V bakalárskej práci sme uviedli rôzne aktuálne aktivity, ktorým sa občianske združenie momentálne venuje a na čo používa svoj zisk. Uvedením týchto informácií, sme chceli odstrániť nezáujem ľudí pomáhať prostredníctvom neziskových organizácií, z dôvodu vyslovenej nedôvery a zabrániť diskriminácií sociálne slabých a ľudí odkázaných na pomoc.

V bakalárskej práci sme mohli pozorovať, že poznatky a finančné prostriedky občianskeho združenia Človek v ohrození sú efektívne využité a môžeme tu porovnať nadobudnuté teoretické poznatky s praxou.

Na záver môžeme konštatovať, že občianske združenie realizuje financovanie svojej činnosti v súlade s teoretickými poznatkami a efektívne používa získané zdroje na pomoc ľuďom.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. Knihy / Monografie

BUKOVOVÁ, S. 2012. Financovanie tretieho sektora v SR. Výzvy a perspektívy. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2012. 127 s. ISBN 978-80-225-3415-4.

MAJDÚCHOVÁ, H. 2009. Neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2009. 174 s. ISBN 978-80-89393-12-1.

FILADELFIOVÁ, J. a kol. 2004. Poznávanie tretieho sektora na Slovensku. 1. vydanie. Bratislava: S.P.A.C.E., 2004. 172 s. ISBN 8088991269.

STANEK, V. a kol. 2011. Sociálna politika, teória a prax. Druhé vydanie. Bratislava: Sprint dva, 2011. 342 s. ISBN 978-80-89393-28-2.

DUDOVÁ, I. 2002. Systém sociálnej práce. Vysokoškolské učebné texty. Bratislava: EKONÓM, 2002. 183 s. ISBN 8022514713.

BÚTORA, M. 1998. Čítanka pre neziskové organizácie. Prvé vydanie. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 1998. 199 s. ISBN 80-967890-5-8.

2. Časopisecká literatúra

BEDNÁROVÁ, E., ZORÁD, L. 2012. ČloveČiny: Dary zo Slovenska tešia aj pomáhajú. In Rozvojová pomoc. Bratislava: Platforma mimovládnych rozvojových organizácií, 2012. s. 2-15.

3. Elektronické zdroje

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: CEDRON sa dohodol o spolupráci na rok 2013, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/spravy/aktualne/1094-cedron-sa-dohodol-o-spolupraci-na-rok-2013>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Informovali sme novinárov o nadchádzajúcich voľbách v Keni, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/spravy/aktualne/254-novinky/1078-informovali-sme-novinarov-o-nadchadzajucich-volbach-v-keni>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Jahniatka ohlásili jar v afganskom Noarallame , 2013. Dostupné na internete: <<http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/afganistan-roz/1086-jahniatka-ohlasili-jar-v-afganskom-noarallame>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Mladým farmárom pomáhame už aj v Tanzánii, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/spravy/aktualne/1095-mladym-farmarom-pomahame-uz-aj-v-tanzanii>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Krstili sme novú príručku globálneho vzdelávania, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/globalne-vzdelavanie-slovensko/1096-krstili-sme-novu-prirucku-globalneho-vzdelavania>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Organizujeme konferenciu k projektu Modelové školy globálneho vzdelávania, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/globalne-vzdelavanie-slovensko/1093-organizujeme-konferenciu-k-projektu-modelove-skoly-globalneho-vzdelavania>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava:Krstili sme novú príručku globálneho vzdelávania, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.clovekvohrozeni.sk/sk/globalne-vzdelavanie-slovensko/1096-krstili-sme-novu-prirucku-globalneho-vzdelavania>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Škola namiesto ulice, 2013. Dostupné na internete: <<http://www.skolanamiestoulice.sk/o-n%C3%A1s>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete: <<http://cloveciny.sk/>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete: <<http://clovekvohrozeni.sk/sk/o-nas/partnerstva>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete: <<http://clovekvohrozeni.sk/sk/o-nas/2-uncategorised/587-prehľad-financovania-podla-teritoria-za-rok-2009>>.

Človek v ohrození, 2013. [online]. Bratislava: Človek v ohrození, 2013. Dostupné na internete: <<http://clovekvohrozeni.sk/sk/co-robime>>.

Wikipedia. 2013. Fundraising. [online]. 2013, [cit. 2013-04-29]. Dostupné na internete: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Fundraising>>.

BIRKHOLZER, K. 2008. Das Dritte System als innovative Kraft: Versuch einer Funktionsbestimmung. Dostupné na internete: <<http://www.praxisphilosophie.de/drittsys.pdf>>.

Inštitút pre verejné otázky. 2012. Martin Bútora hodnotí oblasť Občianska spoločnosť a tretí sektor – IVO Barometer 3/2012.[online]. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 2012. Dostupné na internete: <<http://www.ivo.sk/6889/sk/aktuality/martin-butora-hodnoti-oblast-obcianska-spolocnost-a-treti-sektor-ivo-barometer-3-2012>>.

Wikipédia, 2013. Občianske združenie. [online]. 2013, [cit. 2013.04.06]. Dostupné na internete: <[http://sk.wikipedia.org/wiki/Občianske_združenie](http://sk.wikipedia.org/wiki/Obcianske_zdruzenie)>.

Ministerstvo vnútra SR, 1997. Platná legislatíva. [online]. 1997. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?neziskove-organizacie-poskytujuce-vseobecne-prospesne-sluzby>>.

Ministerstvo vnútra SR, 1997. Neziskové organizácie a neinvestičné fondy. [online]. 1997, [cit. 2013]. Dostupné na internete: <<http://mic.iom.sk/sk/socialne-veci/zdruzovanie/50-neziskove-organizacie-a-neinvesticne-fondy-na-slovensku.html>>.

MIKULEC, D. 2013. Lepší svet. [online]. 2013. Dostupné na internete: <<http://www.lepsisvet.org/text/78/O-problematike/Neziskove-organizacie/Treti-sektor-v-SR-a-poslanie-neziskovych-organizacii>>.

4. Výskumné správy

MYDLÍKOVÁ, E. 1999. Letom svetom do sociálnej práce v treťom sektore. Bratislava: SAIA – SCTS, 1999. 56 s.